

Nefndasvið Alþingis
B.t. efnahags- og viðskiptanefndar
Austurstræti 8-10,
101 Reykjavík

Reykjavík, 20. mars 2020

Efni: Umsögn um frumvarp til breytingar á samkeppnislögum nr. 44/2005

Vísað er til erindis nefndasviðs Alþingis frá 6. mars 2020 þar sem Félagi atvinnurekenda (FA) var veitt tækifæri til að veita umsögn um frumvarp um breytingu á samkeppnislögum, nr. 44/2005, með síðari breytingum (almenn endurskoðun og norrænn samstarfssamningur), 611. mál. Eftirfarandi er umsögn félagsins um frumvarpið.

I. Góðar breytingar

FA fagnar því að frumvarpið hefur tekið breytingum frá fyrstu drögum þess og meðal annars komið til móts við andmæli félagsins við því að felld yrði úr lögum heimild Samkeppniseftirlitsins til að bera undir dómistóla niðurstöður áfrýjunarfndar samkeppnismála. Sú breyting hefði verið afar skaðleg hagsmunum minni fyrirtækja, eins og rökstutt var í umsögn FA um drög að frumvarpi ráðherra.

II. Heimild til íhlutunar án brots

FA leggst hins vegar eindregið gegn þeiri tillögu að fella úr lögum heimild Samkeppniseftirlitsins til íhlutunar skv. 16. gr. c í nágildandi samkeppnislögum. Umrædd heimild er nauðsynleg til að tryggja virka markaði á mikilvægum sviðum samfélagsins. Heimildin stendur í vegi þess að slíkir markaði geti starfað neytendum til tjóns og tryggir því hagsmuni neytenda og atvinnulífsins í heild.

Heimildin hefur þegar sannað gildi sitt og mikilvægi. Þar sem hún hefur verið til staðar í öðrum ríkjum hefur hún verið talin mikilvægt tæki samkeppnisfirvalda. Markaðsathuganir eru mikilvægur þáttur í starfi samkeppniseftirlits hvar sem er í heiminum. Samkeppnisfirvöld í vaxandi fjölda landa búa yfir sambærilegri heimild til íhlutunar. Um þetta visast nánar til skýrslu Samkeppniseftirlitsins frá 8. nóvember 2019, *Heimild Samkeppniseftirlitsins til að bæta virkni markaða (Heimild til íhlutunar án brots)*

Með því að samþykkja umrædda breytingu væri Alþingi að ganga erinda stórfyrirtækja sem vilja starfa við litla eða enga samkeppni og koma í veg fyrir að áskorendur geti komið inn á mikilvæga markaði og stuðlað þar að samkeppni sem er samfélagini öllu til hagsbóta.

III. Heimild til að bera ákvárdanir SE beint undir dómistóla

FA fagnar hins vegar tillögum um að heimilt verði að leita til dómistóla með ákvárdanir Samkeppniseftirlitsins án þess að nauðsynlegt verði að bera þær fyrst undir áfrýjunarfnd samkeppnismála. Engu að síður er á það bent að að gagnlegt væri að kveða á um það í lagatexta hvernig réttarfari slíkra mála eigi að vera háttar. Þar mætti t.d. fjalla um þá aðstöðu að fleiri en einn aðili er fyrir hendi og meðferð málskostnaðar þeirra aðila sem dregnir eru inn í slík mál fyrir réttarfarsnauðsyn.

IV. Áfrýjunarnefnd samkeppnismála

Áfrýjunarnefnd samkeppnismála þjónar mikilvægu hlutverki í íslensku atvinnulífi. Nefndin tryggir skilvirkja endurskoðun ákvarðana Samkeppniseftirlitsins og veitir þar með sérstaklega mikilvæga réttarvernd til handa neytendum og smærri fyrirtækjum. Í því ljósi mælir FA eindregið með því að við þessa lagabreytingu verði hugað að því að styrkja sérstaklega nefndina í sessi. Í því samhengi væri gagnlegt að mæla sérstaklega fyrir um að nefndin skuli skipuð færstu sérfræðingum á sviði samkeppnisréttar á hverjum tíma. Þá væri það til að flýta verulega fyrir meðferð samkeppnismála að mæla fyrir um það í lögum að heimilt sé að bera niðurstöður nefndarinnar beint undir Landsrétt.

V. Bætt réttarstaða þolenda samkeppnislagabrota

Á síðustu árum hafa verið rekin nokkur dómsmál þar sem aðilar sem orðið hafa fyrir tjóni vegna samkeppnislagabrota hafa freistað þess að sækja bætur fyrir dómi. Við þann málarekstur hafa komið í ljós margs konar brotalamir á lagaumgjörð þessa málaflokks. FA telur í þessu ljósi ámælisvert að í frumvarpi þessu sé ekki hugað að því að bæta réttarstöðu neytenda og annarra þolenda samkeppnislagabrota. Er skorað á nefndina að gera bragarbót þar á og bæta inn í frumvarpið ákvæði sem auðveldar slíka málssókn, m.a. með vísan til sönnunarkrafna (umfang tjóns og bótaskylda háttsemi) og málskostnaðar (gjafsóknar).

VI. Aukin skilvirkni

FA hefur löngum verið þeirrar skoðunar að efla eigi Samkeppiseftirlitið og auka skilvirkni þess, ekki síst í þágu smærri fyrirtækja sem sækja rétt sinn gagnvart stærri fyrirtækjum, ríki eða sveitarfélögum.

Ýmis ákvæði eru í frumvarpinu, sem FA telur horfa til framfara og aukinnar skilvirkni í framkvæmd samkeppnislaga. Þar má nefna 3. grein, sem heimilar fyrirtækjum að meta sjálf hvort skilyrði fyrir undanþágum frá 10. og 12. gr. samkeppnislaga séu uppfyllt og Samkeppniseftirlitið hafi eftirlit eftir á með háttsemi fyrirtækjanna. FA telur sömuleiðis eðlilegt að hækka fjárhæðarmörk tilkynningaskyldra samruna (5. gr.) til að vinna gegn þeirri þróun að æ stærri hluti tíma Samkeppniseftirlitsins fari í að skoða samruna og uppkaup stórfyrirtækja á smærri fyrirtækjum, en minni tími sé fyrir vikið aflögu til að sinna kvörtunum og kærum smærri fyrirtækja vegna samkeppnisbrota.

FA vill minna á nokkur atriði til viðbótar:

- Koma þarf á skilvirkara kerfi til að leysa úr minni málum. Minni fyrirtæki lenda iðulega í þeirri stöðu að úrlausn kvartana þeirra tekur alltof langan tíma, jafnvel nokkur ár.
- Páttur í þessu getur verið að setja lögbundna málsméðferðarfresti um fleiri tegundir mála en samrunamál.
- Auka verður úrræði Samkeppniseftirlits gagnvart stjórnvöldum.
 - Bein úrræði vegna ákvarðana stofnana
 - Bein úrræði gagnvart reglugerðargjafanum
 - Beittara ábendingarvald gagnvart löggjafanum

VII. Að lokum

FA áskilur sér rétt til að koma á framfæri frekari athugasemdum á síðari stigum málsins.
Þá er félagið að sjálfsögðu reiðubúið að funda með þingnefndinni um málið.

Virðingarfallst,

/

Ólafur Stephensen
framkvæmdastjóri FA